

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

ІНФАРМАЦЫЙНЫЯ КРАЯЗНАЎЧЫЯ РЭСУРСЫ

РАЗДЗЕЛ I. ТЭАРЭТЫЧНЫЯ ПЫТАННІ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ РЭСУРСАЎ
КРАЯЗНАЎСТВА

РАЗДЗЕЛ II. ДАКУМЕНТНЫЯ РЭСУРСЫ БІБЛІЯТЭКІ ПА КРАЯЗНАЎСТВЕ

1-23 01 11 – Бібліятэказнаўства і бібліяграфія (па напрамках)

НАПРАМКУ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ 1-23 01 11-01 БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА І
БІБЛІЯГРАФІЯ (МЕНЕДЖМЕНТ)

Спецыялізацыі 1-23 01 11-01 05 Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый

Кафедра тэорыі і гісторыі інфармацыйна-дакументных камунікацый

Курс 3

Семестр VI

Лекцыі 20

Практычныя (семінарскія)

заняткі 26 Залік VI

Аўдыторных гадзін па
вучэбнай дысцыпліне 46

Усяго гадзін па
вучэбнай дысцыпліне 110

Форма атрымання
вышэйшай адукацыі: дзённая, завочная

Склала: Ірына Міхайлаўна Стрыжонак, дацэнт

Вучэбна-метадычны комплекс складзены на аснове вучэбнай праграмы
“Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” (17 чэрвеня 2011г., № УД100/баз)

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння кафедрай тэорыі і гісторыі
інфармацыйна-дакументных камунікацый (пратакол № 2 ад 23.09.2015 г.)

Загадчык кафедры

_____ В.А. Касап

Мінск
2015

РАБОЧАЯ ПРОГРАМА

УСТУП

Студэнты авалодваюць тэрміналогіяй і паняццямі краязнаўства, уласцівасцямі і функцыямі інфармацыйных рэсурсаў па краязнаўстве.

Дысцыпліна “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” вывучаецца студэнтамі ФІДК спецыялізацыі “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства” як дысцыпліна спецыялізацыі.

Актуальнасць данага курса абумоўлена павышэннем значэння краязнаўчай інфармацыйнай, асветніцкай, даследчай і іншых напрамкаў дзейнасці ўніверсальных навучальных, публічных масавых і спецыяльных бібліятэк. Для развіцця ўсіх напрамкаў і форм краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі фарміруюць спецыялізаваныя інфармацыйныя рэсурсы, у складзе якіх галоўная роля належыць выданням, электронным рэсурсам, аўдыёвідэамаатэрыялам і іншым крыніцам фіксаванай інфармацыі. З важнейшых дакументальных крыніц ствараецца краязнаўчы бібліятэчны фонд.

Мэтай дысцыпліны з’яўляецца вывучэнне студэнтамі асаблівасцей інфармацыйных рэсурсаў краязнаўства, іх тэарэтычных асноў, структуры, важнейшых элементаў, тэхналагічных і метадычных прыёмаў эфектыўнага выкарыстання ў бібліятэчна-бібліяграфічнай дзейнасці.

Мэтавая накіраванасць дысцыпліны абумоўлівае кола **задач**, вырашэнне якіх забяспечыць фарміраванне неабходных для спецыялістаў ведаў і ўменняў, а менавіта:

- значэнне інфармацыйных рэсурсаў краязнаўства, іх тэарэтычныя падставы;
- узбагаціць прафесіянальную лексіку студэнтаў у галіне краязнаўства;
- асаблівасці фарміравання фонда краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэк;
- асноўныя групы першасных дакументных рэсурсаў, асобныя крыніцы, метады вызначэння іх інфармацыйнай каштоўнасці;

- навукова-даведачны апарат выданняў, іх бібліяграфічнае аснашчэнне;
- краязнаўчыя бібліяграфічныя рэсурсы, іх функцыі, класіфікацыю, структуру, формы, тэхналогію стварэння і выкарыстання.

У выніку засваення дысцыпліны студэнты павінны **ведаць**:

- тэарэтычныя ўяўленні аб інфармацыйных рэсурсах краязнаўства і тэарэтычныя асновы фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі;
- тэхналагічныя этапы фарміравання фонду краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэкі;
- спецыфіку фарміравання краязнаўчага фонду ў бібліятэках розных тыпаў;
- каштоўныя дакументныя крыніцы, якія змяшчаюць грунтоўныя матэрыялы аб насельніцтве і мясцовасцях Беларусі;
- прызначэнне і асаблівасці краязнаўчых бібліяграфічных рэсурсаў.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнты павінны **ўмець**:

- выкарыстоўваць веданне інфармацыйных рэсурсаў у прафесійнай практычнай і навуковай дзейнасці па краязнаўстве;
- аналізаваць і ацэньваць інфармацыйныя рэсурсы з мэтай выяўлення краязнаўчых звестак і матэрыялаў, фактаграфічнай і бібліяграфічнай інфармацыі для выкарыстання іх у абслугоўванні і па іншых напрамках дзейнасці бібліятэкі;
- выяўляць і аналізаваць дакументальна фіксаваныя краязнаўчыя веды, прысвечаныя пэўнаму рэгіёну.

Дысцыпліна “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” цесна звязана з шэрагам іншых вучэбных дысцыплін. Яна паглыбляе і пашырае вучэбную дысцыпліну “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства”. З “Гісторыяй краязнаўства Беларусі” яе збліжае адлюстраванне выдатных дакументальна фіксаваных з’яў, што з’явіліся ў розныя гістарычныя перыяды і захоўваюць сваё значэнне крыніц краязнаўчых ведаў. З “Дакументалогія і гісторыяй кнігі”, што з’яўляюцца раздзеламі дысцыпліны “Тэорыя інфармацыі і дакументалогія”, яе аб’ядноўвае вывучэнне праблем перадачы інфармацыі ў

грамадстве, феномена і спецыфікі дакументальных крыніц інфармацыі, гістарычнай абумоўленасці асобных відаў дакументаў. “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” паглыбляюць веды і ўменні студэнтаў, набытыя па дысцыпліне “Бібліятэчны фонд”, так як краязнаўчы бібліятэчны фонд функцыянуе як падсістэма бібліятэчнага фонду.

У ліку эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій пры вывучэнні дысцыпліны “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства”, якія садзейнічаюць удзелу студэнтаў у пошуку і ўпраўленні ведамі, набыццю вопыту самастойнага вырашэння разнастайных задач, неабходна выдзеліць:

- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання,
- тэхналогія вучэбна-даследчай дзейнасці,
- праектныя тэхналогіі,
- практычныя бібліяграфічныя метады (пошуку, ідэнтыфікацыі і інш.)

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавую сістэму ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычны комплекс па дысцыпліне.

У мэтах фарміравання сучасных сацыяльна-асабовых і сацыяльна-прафесіянальных кампетэнцый будучых спецыялістаў пры правядзенні семінарскіх і практычных заняткаў выкарыстоўваюцца метадыкі актыўнага навучання.

Вывучэнне дысцыпліны “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” максімальна разлічаны на 80 аўдыторных гадзін: 32 лекцый, 10 гадзін семінараў і 38 гадзін практычных заняткаў.

Праводзіцца розныя віды кантроля за самастойнай працай студэнтаў (ацэнка пісьмовых прац, тэстаў, электронных прэзентацый, вуснае субяседаванне і інш.). Вывучэнне дысцыпліны студэнтамі завяршаецца залікам – 3 курс/экзаменам – 4 курс.

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Мэта, задачы вучэбнай дысцыпліны “Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства”. Яе значэнне і месца ў сістэме прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне бібліятэчнай справы і бібліяграфіі. Сувязь з іншымі дысцыплінамі агульнанавуковага і прафесійнага цыклаў. Забяспечанасць тэарэтычнай, вучэбнай і метадычнай літаратурай.

Структура вучэбнай дысцыпліны. Характарыстыка асноўных раздзелаў, вывучаемых у яе межах. Асноўныя формы аўдыторнай і самастойнай работы студэнтаў. Выніковыя і прамежавыя формы кантролю.

Раздзел I. ТЭАРЭТЫЧНЫЯ ПЫТАННІ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ РЭСURСАЎ КРАЯЗНАЎСТВА

Тэма 1. Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства: агульная характарыстыка
Азначэнне паняцця “інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства”. Суадносіны паняццяў “інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства” “дакументныя рэсурсы краязнаўства”, “бібліяграфічныя рэсурсы краязнаўства”. Прынцыпы, функцыі, уласцівасці, структура інфармацыйных рэсурсаў краязнаўства. Інфармацыя аб тэрыторыі як паказчык каштоўнасці рэсурсаў для краязнаўчых даследаванняў і папулярызацыі краязнаўчых ведаў.

Тэма 2. Тэарэтычныя асновы фарміравання інфармацыйных рэсурсаў па краязнаўстве бібліятэкі

Азначэнне зыходных паняццяў “край”, “рэгіён”, “краязнаўчы дакумент”, “мясцовы дакумент”, “рэгіянальны дакумент”, “змястоўная краязнаўчая экстэрыёрыка”, “аўтарская краязнаўчая экстэрыёрыка”, “дзеячы і ўраджэнцы рэгіёна”, “краязнаўчыя інфармацыйныя рэсурсы бібліятэкі”, “краязнаўчы фонд”, “надфонд краязнаўчых дакументаў”, “фонд мясцовых дакументаў”, “адзіны краязнаўчы фонд”. Прынцыпы, функцыі і ўласцівасці краязнаўчых інфармацыйных рэсурсаў бібліятэкі. Вывучэнне інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў пры фарміраванні інфармацыйных рэсурсаў па краязнаўстве. Гісторыя краязнаўчага фондазнаўства.

Раздзел II. ДАКУМЕНТНЫЯ РЭСURСЫ БІБЛІЯТЭКІ ПА КРАЯЗНАЎСТВЕ

Тэма 3. Дакументны краязнаўчы бібліятэчны фонд як частка сістэмы дакументных фондаў бібліятэкі, рэгіёна і краіны

Структура, асаблівасці, уласцівасці краязнаўчага фонду бібліятэкі: тэматычны, тыпалагічны, відавы, храналагічны, моўны склад краязнаўчага

фонду. Асноўныя групы дакументаў, якія складаюць краязнаўчы фонд. Падфонд краязнаўчых дакументаў. Падфонд мясцовых дакументаў. Падфонд дакументаў, якія прысвечаны дзеячам края і выхадцам рэгіёна. Падфонд дакументаў, якія прысвечаны тэорыі, методыцы і арганізацыі краязнаўства як галіны навуковай і практычнай дзейнасці.

Тэма 4. Спецыфіка фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў

Сістэма краязнаўчых фондаў бібліятэк. Адзіны краязнаўчы фонд бібліятэк. Краязнаўчы фонд бібліятэк рэгіёна як сістэма. Краязнаўчы фонд як падсістэма агульнабібліятэчнага фонду. Краязнаўчы фонд універсальных навуковых бібліятэк. Краязнаўчы фонд універсальных масавых бібліятэк. Краязнаўчы фонд дзіцячых і школьных бібліятэк. Краязнаўчы фонд спецыяльных бібліятэк. Каардынацыя камплектавання дакументных фондаў бібліятэк па краязнаўстве.

Тэма 5. Мадэляванне краязнаўчага фонду бібліятэкі

Паняцце “мадэляванне краязнаўчага фонду”. Спецыфіка выкарыстання мадэлей бібліятэчнага фонду: апісальная (вербальная), матэматычная, структурная (тэматыка-тыпалагічная), бібліяграфічная і іншыя. Спецыфіка стварэння мадэлі краязнаўчага фонду бібліятэкі.

Тэма 6. Камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі

Асаблівасці камплектавання краязнаўчага фонду бібліятэкі. Віды камплектавання фондаў краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі (бягучае, рэтраспектыўнае, дакамплектаванне). Адбор краязнаўчых дакументаў. Краязнаўчая каштоўнасць дакумента як крытэрыў яго адбору ў краязнаўчы фонд. Крыніцы, спосабы, формы забеспячэння бібліятэк краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі. Роля мясцовага абавязковага экзэмпляра друкаваных выданняў у фарміраванні краязнаўчага фонду бібліятэкі. Змястоўная краязнаўчая экстэрыёрыка і аўтарская краязнаўчая экстэрыёрыка. Дакамплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі. Каардынацыя камплектавання краязнаўчых фондаў.

Тэма 7. Улік і апрацоўка краязнаўчага фонду бібліятэкі

Спецыфіка сумарнага (інтэграванага) і індывідуальнага (дыферэнцыяванага) ўліку краязнаўчых і мясцовых дакументаў. Праверка краязнаўчага фонду бібліятэкі. Навуковая і тэхнічная апрацоўка краязнаўчых і мясцовых дакументаў.

Тэма 8. Размяшчэнне і растаноўка краязнаўчага фонду бібліятэкі

Спецыфіка арганізацыйнай структуры крязаўчага фонду (размяшчэнне ў фондзе асноўнага хранення, выдзяленне ў самастойны фонд, падфонд і іншыя). Фонд мясцовых дакументаў. Арганізацыя дэпазітарнага фонду крязаўчых і мясцовых дакументаў. Спосабы размяшчэння і растаноўкі крязаўчага фонду бібліятэкі. Растаноўка семантычнага (змястоўнага) і фармальнага тыпу. Стуктураванне фонду па яго сувязям з падсістэмамі бібліятэкі.

Тэма 9. Захаванне крязаўчага фонду бібліятэкі

Спецыфіка крязаўчых і мясцовых дакументаў і патрабаванні да іх захавання. Роля і значнасць захаванасці крязаўчага фонда бібліятэк. Фактары захаванасці крязаўчага фонда (сацыяльны, тэхналагічны). Каардынацыя дзейнасці бібліятэк па захаванасці сукупнага дэпазітарнага фонда крязаўчых і мясцовых дакументаў.

Тэма 10. Кіраванне крязаўчым фондам бібліятэкі

Інфармацыйнае забеспячэнне кіравання фарміраваннем крязаўчых дакументных рэсурсаў бібліятэкі. Вывучэнне склада абанентаў, іх крязаўчых інфармацыйных патрэб і запытаў. Вывучэнне выкарыстання крязаўчых дакументных рэсурсаў бібліятэк. Функцыі кіравання крязаўчым бібліятэчным фондам (прагназаванне, планаванне, арганізацыя, рэгуляванне, улік, кантроль, аналіз). Суб'ект кіравання крязаўчымі рэсурсамі бібліятэкі. Будынак мясцовай публічнай бібліятэкі як сродак крязаўчага ўздзеяння.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела тэмы	Назва раздзела тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Круемая самастойная работа	Іншае	Форма кантроля ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Раздзел I. Тэарэтычныя пытанні інфармацыйных рэсурсаў краязнаўства								
1	Тэма 1. Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства: агульная характарыстыка	2				4		
2	Тэма 2. Тэарэтычныя асновы фарміравання інфармацыйных рэсурсаў бібліятэкі па краязнаўстве	2				6		Праверка канспектаў. Суб'яседаванне па тэме.
Раздзел II. Дакументныя рэсурсы бібліятэкі па краязнаўстве								
3	Тэма 3. Дакументны краязнаўчы бібліятэчны фонд як частка сістэмы дакументных фондаў бібліятэкі, рэгіёна і краіны	2				8		Праверка канспектаў Калёквіум па тэме
4	Тэма 4. Спецыфіка фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў	2	12			8		Праверка канспектаў Калёквіум па тэме
5	Тэма 5. Мадэляванне краязнаўчага фонду бібліятэкі	2				8		Праверка канспектаў Суб'яседаванне

6	Тэма 6. Камплектаванне крязаўчага фонду бібліятэкі	2	16	4	8	Праверка канспектаў Выступленні на семінары № 1
7	Тэма 7. Улік і апрацоўка крязаўчага фонду бібліятэкі	1			4	Праверка канспектаў. Калёквіум па тэме
8	Тэма 8. Размяшчэнне і растаноўка крязаўчага фонду бібліятэкі	2		2	4	Праверка канспектаў. Калёквіум па тэме
9	Тэма 9. Захаванне крязаўчага фонду бібліятэкі	2			4	Праверка канспектаў Калёквіум па тэме
10	Тэма 10. Кіраванне крязаўчым фондам бібліятэкі	2			8	Праверка канспектаў Калёквіум па тэме.

МЕТАДЫЧНЫЯ ЎКАЗАННІ ДЛЯ СЕМІНАРАЎ

Тэматыка семінараў

Семінарскія заняткі з'яўляюцца вынікам самастойнай работы па вывучэнні асноўнай і дадатковай літаратуры па прапанаваных ніжэй тэмах семінарскіх заняткаў. Семінарскія заняткі садзейнічаюць больш глыбокаму асэнсаванню і засваенню самых складаных і значных тэм курса.

На семінары студэнты павінны паказаць дастаткова глыбокае веданне матэрыялу тэмы, уменні аналізаваць гэты матэрыял, самастойна разважаць і рабіць тэарэтычныя і практычныя вывады па вызначанай тэме.

У падрыхтоўку да семінарскага занятку ўваходзіць вывучэнне рэкамендуемай літаратуры, канспектаванне, складанне разгорнутых адказаў па кожным пытанні. Неабходна прачытаць асноўную і дадатковую літаратуру, зрабіць выпіскі і падрыхтаваць кароткі або разгорнуты (па жаданні студэнта) пісьмовы адказ на кожнае пытанне семінара. Гэтымі запісамі студэнт можа карыстацца пры адказах на семінарскіх занятках.

Існуюць наступныя патрабаванні да выступлення студэнта: добрае валоданне вывучаным матэрыялам; уменне звязаць яго з адпаведным напрамкам дзейнасці бібліятэк; лагічнасць і паслядоўнасць у адказе; выдзяленне найбольш важных палажэнняў і ўменне зрабіць вывады па кожным пытанні семінара. Дадатковыя балы набіраюць студэнты, якія дапаўняюць выступленні, выказваюць крытычныя і ацэначныя меркаванні, вядуць дыскусію, рыхтуюць невялікія прэзентацыі па тэматыцы семінараў.

Семінар № 1

Камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі, 4 гадзіны

Пытанні

1. Асаблівасці камплектавання краязнаўчага фонду бібліятэкі.
2. Віды камплектавання фондаў краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі (бягучае, рэтраспектыўнае, рекамплектаванне).
3. Адбор краязнаўчых дакументаў. Краязнаўчая каштоўнасць дакумента як крытэрыў яго адбору ў краязнаўчы фонд.
4. Крыніцы, спосабы, формы забеспячэння бібліятэк краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі.
5. Роля мясцовага абавязковага экзэмпляра друкаваных выданняў ў фарміраванні краязнаўчага фонду бібліятэкі.
6. Забеспячэнне паўнаты камплектавання змястоўнай і аўтарскай краязнаўчай экстрэрыкай.
7. Дакамплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі.
8. Каардынацыя камплектавання краязнаўчых фондаў.

Асноўная літаратура

1. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцыі / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
2. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерей-Библинформ, 2006. – С. 5–16. –
3. («Библиотекарь и время. XXI век»).
4. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. М.: МГИК, 1993. – С. 58–78.
5. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – С. 4–10.
6. Положение об обязательном бесплатном экземпляре документов [Электронны рэсурс] : пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, 03.09.2008 г. № 1284 : [у рэд. ад 10.08.2009 г. № 1052]. – Рэжым доступу: <http://pravo.by>.
7. Стрыжонак, І.М. Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства: тэксты лекцый / І.М.Стрыжонак, В.І.Саітава [Электронны рэсурс] – Рэжым доступу: http://www.buk.by/libbuk/?page_id=34
8. Тараненко, Л.Г. Фонд краеведческих документов и местных изданий / Тараненко Л.Г. // Информационное обеспечение потребностей региона: специфика краеведческой деятельности библиотек : учеб. пособие. – М.: Литера. – С. 78-82.

Дадатковая літаратура

1. Інструкцыя па ўліку і захаванасці бібліятэчных фондаў у Рэспубліцы Беларусь [зацв. Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь 28.08.1998: У рэд. М-ва культуры Рэспублікі Беларусь 02.10.2001]. – Мн.: НББ, 2002. – 60 [1]с.
2. Кавенька, Т.С. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі : запыты і патрэбы / Т.С. Кавенька // Краязнаўства Берастейшчыны: стан і перспектывы развіцця : матэрыялы “круглага стала”, Брэст, 12 снежня 2006 г. – Брэст, 2007. – С. 45–47.
3. Кустова, Е. Н. Комплектование обязательного экземпляра краеведческой литературы и работа по сохранности книжного фонда / Е. Н. Кустова // Проблемы краеведческой деятельности библиотек: материалы Всерос. научно-практического семинара, Великий Новгород, сентябрь 2002 г. – СПб., 2003. – С. 230–235
4. Кушнарэнко, Н.Н. Региональные центры по обеспечению краеведения / Н.Н.Кушнарэнко // Сов.библиотековедение. – 1990. – № 4. – С.46-53.
5. Кушнарэнко, Н.Н. Формирование краеведческих фондов областных библиотек / Н.Н. Кушнарэнко // Советское библиотековедение. – 1989. – № 5 – С. 43-50.
6. Лукашов, И.В. Определение краеведческого качества документа // Библиотековедение. – 1993. – № 3. – С. 65-78.
7. Стрижонок, И.М. Краеведческий фонд библиотеки в системе социально-культурных коммуникаций / И.М. Стрижонок// Культура Беларусі і сусвет: агульнае і асаблівае : матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі (13–14 лістапада 2008 г.) / Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. – Мінск, 2010. – С. 230–235.– (Бібліятэказнаўства, бібліяграфазнаўства, кнігазнаўства на сучасным этапе).
8. Чернигова, Р.С. Обязательный экземпляр как информационный ресурс и культурное достояние Иркутского региона: пропаганда, сохранность и доступность / Р.С. Чернигова // Молодые в библиотечном деле. – 2006. – №9, октябрь. – С. 71–79.

Семінар № 2

Размяшчэнне і растаноўка краязнаўчага фонду бібліятэкі, 2 гадзіны

Пытанні

1. Спецыфіка арганізацыйнай структуры краязнаўчага фонду (размяшчэнне ў фондзе асноўнага хранення, выдзяленне ў самастойны фонд, падфонд і іншыя).
2. Фонд мясцовых дакументаў.
3. Арганізацыя дэпазітарнага фонду краязнаўчых і мясцовых дакументаў.
4. Спосабы растаноўкі і размяшчэння краязнаўчага фонду бібліятэкі.
5. Растаноўка семантычнага (змястоўнага) і фармальнага тыпу.
6. Стуктураванне фонду па яго сувязям з падсістэмамі бібліятэкі.

Літаратура асноўная

1. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцыі / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
2. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерей-Бибинформ, 2006. – С. 5–16. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
3. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. М.: МГИК, 1993. – С. 58–78.
4. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – С. 4–10.
5. Сохранность и безопасность краеведческого фонда [Электронный ресурс] : методические рекомендации / составитель А.В. Боронец. – Южно-Сахалинск, 2011. – 24с. – Режим доступа: <http://www.libsakh.ru/books/download/Methodichki/sohran.pdf>
6. Стрыжонак, І.М. Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства: тэксты лекцый / І.М.Стрыжонак, В.І.Саітава [Электронны рэсурс] – Рэжым доступу: http://www.buk.by/libbuk/?page_id=34.

дадатковая

1. Библиотечно-библиографическая классификация: рабочие таблицы для массовых библиотек / составители Н.Н. Асеева и др. – М.: Либерея, 1999. – 687 с.
2. Маслова, А.Н. Краеведение и библиотека : [избранные статьи] / А. Н. Маслова. – Санкт-Петербург : Профессия, 2010. — С. 64–70. – (Библиотека).
3. Положение о краеведческой деятельности краевых и областных универсальных научных библиотек: Проект // Вопросы теории и методики краеведческой библиографии и подготовки библиографических пособий в РСФСР. – Л., 1991. – Вып.2. – С. 9–11.
4. Проблемы краеведческой деятельности библиотек: материалы Всероссийского научно-практического семинара (Великий Новгород, сентябрь 2002 г.) / Российская национальная библиотека, Новгородская областная универсальная научная библиотека. – С.-Петербург, 2003. – С.148–189.
5. Столяров, Ю.Н. Библиотечный фонд / Ю.Н. Столяров. – М.: Кн. палата, 1991. – С. 34, 96, 105, 145, 180.
6. Сукиасян, Э.Р. Проблему можно решить только коллективными усилиями (о таблицах ББК для краеведческих каталогов) [Электронный ресурс] / Э.Р. Сукиасян. – Режим доступа: www.library.ru/help/docs/n35037/bbkprob.rtf
7. Тыпавая схема класіфікацыі дакументаў для краязнаўчых каталогаў (картатэк) бібліятэк Рэспублікі Беларусь // Краязнаўчая дзейнасць бібліятэкі : метадычныя рэкамендацыі / Нацыянальная бібліятэка Беларусі, складальнікі Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – С. 90–101.

ТЭМАТЫКА І МЕТАДЫЧНЫЯ ЎКАЗАННІ ДЛЯ ПРАКТЫЧНЫХ ЗАНЯТКАЎ

ПРАКТЫЧНАЯ РАБОТА № 1

Спецыфіка фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў, 22 гадзін

Мэта На практыцы вывучыць і прааналізаваць асаблівасці фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў

Выкананне Наведаць бібліятэкі розных відаў (абласная, публічная масавая, бібліятэка вуза). Вывучыць асаблівасці фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі па наступным напрамкам:

- мадэляванне;
- камплектаванне;
- улік і апрацоўка;
- растаноўка і размяшчэнне;
- захаванне;
- арганізацыя кіравання краязнаўчым фондам бібліятэкі.

У адпаведных аддзелах бібліятэк пазнаёміцца з існуючай нарматыўна-рэгламентуючай дакументацыяй па напрамках дзейнасці, метадыкай выканання адпаведных працэсаў. Выявіць тэматычную, відавую, тыпалагічную, моўную, храналагічную асаблівасць структуры краязнаўчых фондаў адпаведных бібліятэк.

Абмеркаванне атрыманых вынікаў на занятках.

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Інструкцыя па ўліку і захаванасці бібліятэчных фондаў у Рэспубліцы Беларусь [зацв. Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь 28.08.1998: У рэд. М-ва культуры Рэспублікі Беларусь 02.10.2001]. – Мн.: НББ, 2002. – 60 [1]с.
2. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцыі / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
3. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерия-Библинформ, 2006. – С. 5–16. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
4. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. М.: МГИК, 1993. – С. 58–78.
5. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб. пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – С. 4–10.

- б. Турмасавя, Любоў. Турыстычны патэнцыял Панёмання ў фондах краязнаўчага аддзела абласной бібліятэкі г. Гродна / Любоў Турмасавя // Румлёўскія старонкі: турыстычны патэнцыял нацыянальнай культурна-гістарычнай спадчыны Панямоння : матэрыялы III адкрытай рэгіянальнай навукова-практычнай канферэнцыі па праблемах рэгіяналістыкі і краязнаўства "Румлёўскія чытанні" (Гродна, 19 лютага 2009 г.) / [рэдкалегія: В. В. Швед і інш.]. – Гродна, 2010. — С. 157–159.

Дадатковая

1. Денисенко, С.А. Характеристика основных групп пользователей информационных продуктов и услуг в сфере краеведения / С.А. Денисенко // Библиотечное дело – 2000: проблемы формирования открытого информационного общества. тезисы докл. – М., 2000. – Ч.1. – С.71 – 72.
2. Кавенька, Т.С. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі / Т.С. Кавенька // Краязнаўства Берастейшчыны: стан і перспектывы развіцця : матэрыялы “круглага стала”, Брэст, 12 снежня 2006 г. – Брэст, 2007. – С. 45–47.
3. Первушина, Н.А. Редкие краеведческие издания : проблемы изучения, сохранности и доступа [Электронный ресурс] / Н.А. Первушина. – Режим доступа: <http://www.libsakh.ru/books/download/Methodichki/sohran.pdf>
4. Руководство по краеведческой деятельности муниципальных публичных библиотек (централизованных библиотечных систем) : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на X Ежегодной сессии, С.-Петербург, 27 мая 2005 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2005. – № 34. – С. 48–55.
5. Руководство по краеведческой деятельности центральной библиотеки субъекта РФ (области, края) [Электронный ресурс] : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на VIII Ежегодной сессии, Псков, 16 мая 2003 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2003. – № 27. – С. 42–52.
6. Сохранность и безопасность краеведческого фонда [Электронный ресурс] : методические рекомендации / составитель А.В. Боронец. – Южно-Сахалинск, 2011. – 24с. – Режим доступа: <http://www.libsakh.ru/books/download/Methodichki/sohran.pdf>
7. Ядро́ва, Г.В. Использование компьютерных технологий в изучении краеведческих фондов научных библиотек [Электронный ресурс] / Г.В. Ядро́ва. – Режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/Articles/KultNar/77/pdf/knp77_116-129.pdf

ПРАКТИЧНАЯ РАБОТА № 2

ВЫЗНАЧЭННЕ КРАЯЗНАЎЧАЙ КАШТОЎНАСЦІ ДАКУМЕНТАЎ, 6 гадзін

Мэта: авалоданне метадыкай правядзення экспертызы краязнаўчай каштоўнасці дакументаў (КД): не толькі па зместу (агульныя крытэрыі), але і па іншых дапаможных крытэрыях (прыметах).

Выкананне: апытанне студэнтаў аб змесце агульных і дапаможных прымет (крытэрыяў), на падставе якіх камплекатар праводзіць экспертызу краязнаўчай каштоўнасці дакументаў з мэтай адбора дакументаў у краязнаўчы фонд бібліятэкі.

Кожны студэнт практычна праводзіць экспертызу краязнаўчай каштоўнасці 3 – 4 прапанаваных яму дакументаў, пісьмова, у сшытку, вызначаючы кожную з агульных і дапаможных прымет (крытэрыяў) гэтых дакументаў.

Правесці аналіз колькасных характарыстык каштоўнасці краязнаўчых дакументаў з мэтай вызначэння ўзроўня іх краязнаўчай каштоўнасці.

Пры аналізе грунтавацца на наступныя лічбавыя паказчыкі:

- КД, змястоўна звязаны з краем – 100 балаў;
- КД шырокага сацыяльнага прызначэння – 20 балаў;
- КД, функцыянальна прызначаны для вывучэння края – 20 балаў;
- КД, створаны і выдадзены ў краі – 20 балаў;
- КД комплекснага характару – 10 балаў;
- КД, які цалкам прысвечаны краю – 10 балаў;
- КД, створаны мясцовым аўтарам – 5 балаў;
- КД, надрукаваны на дзяржаўнай мове або мове карэннага насельніцтва – 3 бала;
- КД, дзе супадае час стварэння, выдання і падзеі, якія апіс. у КД – 2 бала

200 балаў

Калі КД набраў 200 балаў – гэта ідэальна каштоўны ў краязнаўчым сэнсе дакумент, які неабходна набыць бібліятэцы і які пойдзе ў яе ядро краязнаўчага фонду (КФ).

Калі КД набраў ад 100 да 200 балаў – гэта рэальны аб'ект фарміравання краязнаўчага фонду.

Калі КД ніжэй за 100 балаў – гэта патэнцыяльны аб'ект фарміравання краязнаўчага фонду, экзэмплярнасць якога – мінімальна.

ЛІТАРАТУРА

1. Акулич, С.Н. О сущности понятия "краеведческий документ" / С.Н. Акулич // Сов. библиотекосведение. – 1990. – №4. – С. 4 – 53.
2. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек: учеб. пособие / С.Н.Криворотенко. – М.: Либерия-Бибинформ, 2005. – 94 с.

3. *Лукашов, И.Б.* Определение краеведческого качества документа / И.Б.Лукашов // Библиотекосведение. – 1993. – №3. – С.67 – 75.
4. *Мамонтов, А.В.* Библиотечное краеведение : учеб. пособие. Вып. 2. Краеведческий библиотечный фонд / А.В.Мамонтов. – СПб. : Акад. культуры, 1998. – 38 с.

ПРАКТИЧНАЯ РАБОТА № 3 БЯГУЧАЕ КАМПЛЕКТАВАННЕ КРАЯЗНАЎЧАГА ФОНДА БІБЛІЯТЭКІ, 2 гадзін

Мэта: авалоданне метадкай адбору дакументаў у краязнаўчы фонд бібліятэкі.

Выкананне: пазнаёміцца са зместам тэматычных планаў выдавецтваў Рэспублікі Беларусь, якія адлюстроўваюць плануемыя да выпуску выданні. У адпаведнасці з межамі края і відам бібліятэкі, якія былі вызначаны кожным студэнтам на практычнай рабоце №1, па тэматычных планах выдавецтваў Рэспублікі Беларусь адабраць краязнаўчыя дакументы, неабходныя для папаўнення краязнаўчага фонда гэтай бібліятэкі.

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. *Библиотечное краеведение: терминологический словарь / сост. В.С. Крейденко, А.В. Мамонтов.* – СПб., 1998. – 85с.
2. *Криворотенко, С.Н.* Краеведческий фонд библиотек: учеб. пособие / С.Н.Криворотенко. – М.: Либерия-Бибинформ, 2005. – 94 с.
3. *Мамонтов, А.В.* Библиотечное краеведение: учеб. пособие. Вып. 2. Краеведческий библиотечный фонд / А.В.Мамонтов. – СПб.: Академия культуры, 1998. – 38 с.

Дадатковая

1. *Криворотенко, С.Н.* Структурная модель краеведческого фонда библиотек / С.Н.Криворотенко // Інфармацыйныя рэсурсы бібліятэк і іх кадравы забеспячэнне: матэрыялы Міжнар. навук.-практ. канф. – Мн., 2000. – С.54 – 55.
2. *Кушнарэнко, Н.Н.* Формирование краеведческих фондов библиотек / Н.Н.Кушнарэнко // Сов. библиотекосведение. – 1989. – №5. – С.43 – 50.

ПРАКТЫЧНАЯ РАБОТА № 4
РЭТРАСПЕКТЫЎНАЕ КАМПЛЕКТАВАННЕ КРАЯЗНАЎЧАГА
ФОНДА БІБЛІЯТЭКІ”, 2 гадзін

Мэта: Навучыць студэнтаў арыентавацца ў патоку выданняў, якія выходзяць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на прадмет вылучэння краязнаўчых дакументаў і авалодаць метадыкай запаўнення лакун фонда.

Выкананне: Адабраць краязнаўчыя дакументы для рэтраспектыўнага камплектавання (або запаўнення лакун) краязнаўчага фонда ў адпаведнасці з межамі краю, відам бібліятэкі, якія былі вызначаны на практычнай рабоце № 1. Выкарыстаць пры гэтым бягучыя дзяржаўныя бібліяграфічныя паказальнікі ("Кніжны летапіс", "Кнігі Беларусі ... года ", "Летапіс газетных артыкулаў", "Летапіс часопісных артыкулаў", "Беларусь у сусветным друку" і інш.), а таксама галіновыя, тэматычныя, біябібліяграфічныя і іншыя бібліяграфічныя дапаможнікі.

ЛІТАРАТУРА

1. *Библиотечное краеведение: терминологический словарь / сост. В.С. Крейденко, А.В. Мамонтов. – СПб., 1998. – 85с.*
2. *Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек: учеб. пособие / С.Н.Криворотенко. – М.: Либерия-Бибинформ, 2005. – 94 с.*
3. *Кушнаренко, Н.Н. Формирование краеведческих фондов библиотек / Н.Н.Кушнаренко // Сов. библиотековедение. – 1989. – №5. – С.43 – 50.*
4. *Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб. пособие. Вып. 2. Краеведческий библиотечный фонд / А.В.Мамонтов. – СПб.: Академия культуры, 1998. – 38 с.*

МЕТАДЫЧНЫЯ ЎКАЗАЊІ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа дапамагае арганізаваць раўнамерную дзейнасць студэнтаў па вывучэнні прадмета, больш глыбока і грунтоўна засвоіць яго, дасягнуць своєчасовага выканання заданняў, сачыць за індывідуальным рэйтынгам.

Самастойная работа студэнтаў (62 гадзіны) Кантроль – 2 г.

Тэмы для самастойнага вывучэння

Тэма 1. Тэарэтычныя асновы фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі, бгадзіны

Мэта паглыбленне тэарэтычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу.

Заданне для СРС: пазнаёміцца з прапанаванымі крыніцамі і зрабіць параўнальны аналіз меркаванняў розных спецыялістаў аб сутнасці паняццяў “інфармацыйныя патрэбы рэгіёна” і “рэгіянальныя інфармацыйныя патрэбы”, “структура рэгіянальных інфармацыйных патрэб карыстальнікаў краязнаўчай інфармацыі”, “профіль інфармацыйных патрэбнасцей рэгіёна”. Даць азначэнне зыходных паняццяў “край”, “рэгіён”, “краязнаўчы дакумент”, “мясцовы дакумент”, “рэгіянальны дакумент”, “змястоўная краязнаўчая экстэрыёрыка”, “аўтарская краязнаўчая экстэрыёрыка”, “дзеячы і ураджэнцы рэгіёна”, “краязнаўчы фонд”, “падфонд краязнаўчых дакументаў”, “фонд мясцовых дакументаў”, “сукупны краязнаўчы фонд”.

ЛІТАРАТУРА

1. Акулич, С.Н. О сущности понятия "краеведческий документ" / С.Н. Акулич // Сов. библиотекосведение. – 1990. – №4. – С. 53 – 59.
2. Библиотечная энциклопедия /РГБ. – М.: Пашков дом, 2007. – С.198 – 199, 532 – 537, 849 – 850.
3. Библиотечное краеведение: терминологический словарь / сост. В.В. Крейденко, А.В. Мамонтов. – СПб., 1998. – 85 с.
4. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцы / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.

5. *Криворотенко, С.Н.* Краеведческий фонд библиотек: учеб. пособие / С.Н. Криворотенко. – М.: Либерия-Бибинформ, 2002. – С. 5 – 18 ; 31–38..
6. *Кушнарэнко, Н.Н.* Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
7. *Лявончыкаў, В.Е.* Беларуская бібліяграфія. Агульны курс / В.Е. Лявончыкаў. Мінск : Вышэйшая школа, 1991. – С. 5–23.
8. *Мамонтов, А.В.* Библиотечное краеведение : учеб. пособие. Вып. 2. Краеведческий библиотечный фонд / А.В.Мамонтов. – СПб. : Акад. культуры, 1998. – 38 с.
9. *Маслова, А.Н.* Краеведение и библиотека : [избранные статьи] / А. Н. Маслова. – СПб. : Профессия, 2010. — 363, [1] с. : ил., табл. – (Библиотека).
10. *Прадзеіна, А.В.* Тэрміналагічныя праблемы краязнаўчай бібліяграфіі Беларусі / А.В. Прадзеіна // Бібліяграфія ў інфармацыйным грамадстве : матэрыялы бібліяграфічнай секцыі Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Бібліятэка ў сучаснай інфармацыйнай прасторы”, Мінск, 23-24 кастрычніка 1997 г. / Нацыянальная бібліятэка Беларусі ; складальнік А.В. Мураўёва. – Мінск, 1999. – С. 44–53.
11. *Прадзеіна, А.В.* Класіфікацыя інфармацыйных патрэбнасцей рэгіянальнага характару / А.В. Прадзеіна // Культура Беларусі: навуковы пошук моладзі : матэрыялы навуковай канферэнцыі аспірантаў, Мінск, 14 мая 1997 г.: У 2 ч. / Беларускі ўніверсітэт культуры. – Мінск, 1998.– Ч.1. – С. 133–140.
12. *Тараненко, Л.Г.* Информационное обеспечение потребностей региона: специфика краеведческой деятельности библиотек : учеб. пособие / Л.Г. Тараненко. – М.: Литера. – С. 8–29.

Форма кантролю СРС: 1. Праверка канспектаў.

2. Субяседаванне па тэме.

Тэма 2. Гісторыя краязнаўчага фондазнаўства, 4 гадзіны

Мэта паглыбленне тэарэтычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу.

Заданне для СРС: па прапанаваным крыніцам вывучыць асноўныя этапы гісторыі краязнаўчага фондазнаўства. Выявіць крыніцы і вызначыць беларускіх аўтараў, ў работах якіх разгледжаны пытанні фарміравання

кразнаўчых фондаў, у тым ліку бібліятэк Беларусі. Вызначыць разглядаемыя ў працах праблемы.

ЛІТАРАТУРА

1. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерей-Бибинформ, 2006. – С. 5–27. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
2. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
3. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.
4. Неверова, Т.А. Краеведческая деятельность библиотек. – М.: Либерия, 2005. – 136 с. – (Библиотекарь и время. XXI век. Вып. 28).
5. Столяров, Ю.Н. Эволюция библиотечного фондирования / Ю.Н. Столяров, Н.Н. Кушнарэнко, А.А. Соляник ; под. ред. Ю.Н. Столярова. – М.: "Издательство ФАИР", 2007. – С. 103–104, 171–173, 225–230, 279–283, 318–319, 386–389 – (Специальный издательский проект для библиотек).

Форма кантролю СРС: 1. Праверка канспектаў.

2. Субседаванне па тэме.

Тэма 3. Дакументны кразнаўчы бібліятэчны фонд як частка сістэмы дакументных фондаў бібліятэкі, рэгіёна і краіны, 8 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу.

Заданне для СРС: пазнаёміцца з прапанаванымі крыніцамі і зрабіць параўнальны аналіз меркаванняў розных спецыялістаў аб кразнаўчым фондзе як сістэме, сутнасці паняццяў: “адзіны кразнаўчы фонд”, “кразнаўчы фонд бібліятэк рэгіёна як сістэма”, “кразнаўчы фонд як падсістэма агульнабібліятэчнага фонда”, “адзіны размеркаваны кразнаўчы фонд”.

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Денисенко, С.А. Единый распределенный краеведческий фонд библиотек региона: теоретические аспекты формирования [Электронный ресурс] / С.А. Денисенко // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса : материалы XIV Международной конференции «Крым 2007». – Режим доступа: http://libconfs.narod.ru/2004/s5/s5_p7.htm, свободный. – Загл. с экрана.
2. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерия-Бибинформ, 2006. – С. 5–27. –
3. («Библиотекарь и время. XXI век»).
4. Кушнарченко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарченко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
5. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб. пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.
6. Неверова, Т.А. Краеведческая деятельность библиотек. – М.: Либерия, 2005. – 136 с. – (Библиотекарь и время. XXI век. Вып. 28).
7. Столяров, Ю.Н. Библиотечный фонд / Ю.Н. Столяров. – М.: Кн. палата, 1991. – С. 34, 96, 105, 145, 180.
8. Тараненко, Л.Г. Информационное обеспечение потребностей региона: специфика краеведческой деятельности библиотек : учеб. пособие / Л.Г. Тараненко. – М. : Литера. – С. 8–29.

Дадатковая

1. Библиотечная энциклопедия / РГБ. – М.: Пашков дом, 2007. – С.198 – 199, 532 – 537, 849 – 850.
2. Библиотечное краеведение: терминолог. словарь / сост. В.С. Крейденко, А. В. Мамонтов. – СПб., 1998. – 85 с.
3. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцы / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
4. Положение о краеведческой деятельности краевых и областных универсальных научных библиотек: Проект // Вопросы теории и методики краеведческой библиографии и подготовки библиографических пособий в РСФСР. – Л., 1991. – Вып.2. – С. 9–11.
5. Руководство по краеведческой деятельности муниципальных публичных библиотек (централизованных библиотечных систем) : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на X Ежегодной сессии, С.-Петербург, 27 мая 2005 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2005. – № 34. – С. 48–55.
6. Руководство по краеведческой деятельности центральной библиотеки субъекта РФ (области, края) : принято Конференцией Российской

библиотечной Ассоциации на VIII Ежегодной сессии, Псков, 16 мая 2003 г.
// Информационный бюллетень РБА. – 2003. – № 27. – С. 42–52.

Форма кантролю СРС: 1. Праверка канспектаў.
2. Калёквіум па тэме.

Тэма 4. АСАБЛІВАСЦІ ФАРМІРАВАННЯ КРАЯЗНАЎЧАГА ФОНДУ, 8 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу.

Заданне для СРС: па прапанаванай літаратуры вызначыць асаблівасці фарміравання краязнаўчых дакументных рэсурсаў у бібліятэках Беларусі.

ЛІТАРАТУРА

1. *Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метады рэкамендацыі* / НБ Беларусі ; склад. Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мн., 1994. – С. 38 – 42.
2. *Вольберг, Г.М.* Краеведческая работа библиотек как основа возрождения национальной памяти / Г.М.Вольберг // *Бібліятэка і нацыянальная праграма "Спадчына"*. – Мн., 1992. – С.14 – 23.
3. *Зыгмантовіч, С.В.* Краязнаўчыя рэсурсы бібліятэк: камплектаванне і выкарыстанне / С.В. Зыгмантовіч, В.І. Саітава // *Інфармацыйныя рэсурсы бібліятэк і іх кадравы забеспячэнне: матэрыялы Міжнарод. навук.-практ. канф. (23-26 мая 2000г., Мінск)*. – Мн., 2000. – С. 91-94.
4. *Стрыжонак, І.М.* Краязнаўчыя інфармацыйныя рэсурсы ўніверсальных абласных бібліятэк Беларусі ва ўмовах новых інфармацыйных тэхналогій / І.М. Стрыжонак // *Роль библиотек и информации в устойчивом развитии общества: материалы Междунар. научно-практ. конф. (Минск, 2005)*. – Мн.: Красико-Принт, 2006. – С. 123 – 127.

Форма кантролю СРС: калёквіум па тэме.

Тэма 5. Спецыфіка фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў, 8 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу.

Заданне для СРС: па прапанаванай літаратуры вызначыць асаблівасці фарміравання краязнаўчых фондаў бібліятэк розных відаў: універсальных навуковых бібліятэк, універсальных масавых, дзіцячых і школьных,

спецыяльных бібліятэк. Прасачыць каардынацыю камплектавання дакументных фондаў бібліятэк па краязнаўстве.

ЛІТАРАТУРА

1. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерия-Бибинформ, 2006. – С. 5–27. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
2. Кушнарченко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарченко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
3. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.
4. Мелентьева, Ю. П. Сельская библиотека и ее читатель в современном социокультурном пространстве села / Ю. П. Мелентьева. – Москва : Литера, 2009. – С. 80–86. – (Серия "Современная библиотека" ; вып. 63).
5. Неверова, Т.А. Краеведческая деятельность библиотек. – М.: Либерия, 2005. – 136 с. – (Библиотекарь и время. XXI век. Вып. 28).
6. Сомова, Т.Н. Краеведческая деятельность детской библиотеки: учеб.-практ. пособие / Т.Н. Сомова; Орловский гос. ин-т искусств и культуры. – М. Либерия-Бибинформ, 2006. – 88 с.

Форма кантролю СРС: 1. Праверка канспектаў.
2. Калёквіум па тэме.

Тэма 6. Мадэляванне краязнаўчага фонду бібліятэкі, 8 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу, засвоіць метадыку стварэння тэматыка-тыпалагічнай мадэлі краязнаўчага фонду

Заданне для СРС: распрацаваць сацыяльна-эканамічны, культурны профіль рэгіёна, які абслугоўваецца бібліятэкай; вызначыць асноўныя групы карыстальнікаў па краязнаўстве; распрацаваць схему тэматыка-тыпалагічнай мадэлі (ТТМ) краязнаўчага фонда бібліятэкі

1. Скласці паясняльную запіску да ТТМ.
2. Вызначыць для структурных падраздзяленняў бібліятэкі тыпы краязнаўчых дакументаў, іх экзэмплярнасць.

ЛІТАРАТУРА

1. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерейя-Бибинформ, 2006. – С. 5–27. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
2. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
3. Мамонтов, А.В. Библиотечно краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.

Форма кантролю СРС: 1. Праверка заданняў.
2. Субседаванне па тэме.

Тэма 7. Камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі, 8 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу, засваенне крыніц, спосабаў, форм забеспячэння бібліятэк краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі

Заданне для СРС: пазнаёміцца са зместам сайтаў выдавецтваў Рэспублікі Беларусь (гл. базу даных “Ідэнтыфікатары ISBN: выдаўцы Беларусі” Нацыянальнай кніжнай палаты Беларусі – <http://natbook.org.by/>). Вызначыць галіновы профіль (тэматыка-тыпалагічны склад) выдаваемай краязнаўчай літаратуры. Выявіць, зайсціна сайты кніжных магазінаў, аукцыёнаў беларускага сегменту інтэрнэт, вызначыць іх змястоўна-структурную характарыстыку.

Форма кантролю СРС: 1. Праверка заданняў.
2. Выступленні на семінары № 1

Тэма 8. Работа бібліятэк па уліку і апрацоўцы, захаванні, кіраванні краязнаўчым фондам, 20 гадзін

Мэта паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў, набыццё навыкаў самастойнай работы, авалоданне метадыкай абагульнення і аналізу, лагічнага выкладу матэрыялу

Заданне для СРС: студэнты вывучаюць тэмы, робяць канспекты прапанаванай асноўнай і дадатковай літаратуры (магчыма ў выглядзе тэзісаў)

Тэмы:

- Улік і апрацоўка краязнаўчага фонду бібліятэкі – 4 гадзіны
- Размяшчэнне і растаноўка краязнаўчага фонду бібліятэкі – 4 гадзіны
- Захаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі – 4 гадзіны
- Кіраванне краязнаўчым фондам бібліятэкі – 8 гадзін

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: метадрэкамендыцы / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
2. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерей-Бибинформ, 2006. – С. 5–27. –
3. («Библиотекарь и время. XXI век»).
4. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. – М.: МГИК, 1993. – С. 27–57.
5. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.
6. Неверова, Т.А. Краеведческая деятельность библиотек. – М.: Либерия, 2005. – 136 с. – (Библиотекарь и время. XXI век. Вып. 28).
7. Сомова, Т.Н. Краеведческая деятельность детской библиотеки: учеб.-практ. пособие / Т.Н. Сомова ; Орловский гос. ин-т искусств и культуры. – М. Либерей-Бибинформ, 2006. – 88 с.
8. Столяров, Ю.Н. Библиотечный фонд / Ю.Н. Столяров. – М.: Кн. палата, 1991. – С. 34, 96, 105, 145, 180.
9. Стрыжонак, І.М. Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства: тэксты лекцый / І.М.Стрыжонак, В.І.Саітава [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://www.buk.by/libbuk/?page_id=34
10. Тараненко, Л.Г. Информационное обеспечение потребностей региона: специфика краеведческой деятельности библиотек : учеб. пособие / Л.Г. Тараненко. – М. : Литера. – 160 с.
11. Кушнарэнко, Н.Н. Культурные гнезда на древе российской жизни/ Н.Н. Кушнарэнко // Библиотека. – 1995. – № 1 – С. 61–64.

Дадатковая

1. Гридчина, Ю. Комплексное решение проблем обеспечения сохранности и доступности краеведческих изданий в ОУНБ / Ю. Гридчина // Инф. бюл. РБА. – 2003. – № 24. – С. 175 – 176.
2. Денисенко, С.А. Характеристика основных групп пользователей информационных продуктов и услуг в сфере краеведения / С.А.Денисенко // Библиотечное дело – 2000: проблемы формирования открытого информационного общества. тезисы докл. – М., 2000. – Ч.1. – С.71 – 72.
3. Кавенька, Т.С. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі / Т.С. Кавенька // Краязнаўства Берастейшчыны: стан і перспектывы развіцця : матэрыялы “круглага стала”, Брэст, 12 снежня 2006 г. – Брэст, 2007. – С. 45–47.
4. Кошелева, Н.Я. Сохранность краеведческих фондов как части культуры народов России / Н.Я. Кошелева // Государственная политика в области

- сохранения библиотечных фондов, 10-14 апреля 2000 г.: матер. совещ. / Российская национальная библиотека. – СПб., 2000. – С. 127-135.
5. "Небумажные носители информации в библиотеке": материалы всероссийского обучающего семинара, 19-21 октября 1999 г. / Российская национальная библиотека. – Санкт-Петербург, 2000. – 72 с.
  6. Руководство по краеведческой деятельности муниципальных публичных библиотек (централизованных библиотечных систем) : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на X Ежегодной сессии, С.-Петербург, 27 мая 2005 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2005. – № 34. – С. 48–55.
  7. Руководство по краеведческой деятельности центральной библиотеки субъекта РФ (области, края) : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на VIII Ежегодной сессии, Псков, 16 мая 2003 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2003. – № 27. – С. 42–52.

Форма контролю – 1. Проверка конспекта.
2. Калёквіум па тэме

ГРАФІК КАНТРОЛЮ ЗА САМАСТОЙНАЙ РАБОТАЙ СТУДЭНТАЎ

№ п\п	Тэмы для кантролю па СРС	Форма кантролю, тэрмін	Знаходжанне метадычных матэрыялаў	Тэрмін кантролю	
				№ тыдня	месяц
1	Тэарэтычныя асновы фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі	Праверка канспектаў	Метадычныя матэрыялы па курсу ў 312 каб. і электроннай бібліятэцы	6	Сакавік
2	Гісторыя краязнаўчага фондазнаўства	Праверка канспектаў. Субяседаванне па тэме.	Там жа	7	Сакавік
3	Дакументны краязнаўчы бібліятэчны фонд як частка сістэмы дакументных фондаў бібліятэкі, рэгіёна і краіны	Праверка канспектаў Калёквіум па тэме	Там жа	8	Сакавік
4	Асаблівасці фарміравання краязнаўчага фонду	Калёквіум па тэме	Там жа	9	Красавік
5	Спецыфіка фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэк розных тыпаў	Праверка канспектаў Калёквіум па тэме	Там жа	10	Красавік
6	Мадэляванне краязнаўчага фонду бібліятэкі	Праверка канспектаў .Субяседаванне	Там жа	11	Красавік
7	Камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі	Праверка канспектаў Выступленні на семінары № 1	Там жа	12	Красавік
8	Работа бібліятэк па уліку і апрацоўцы, захаванні, кіраванні краязнаўчымі фондам	Праверка канспектаў. Калёквіум па тэме	Там жа	13	Красавік

ТЭСТЫ ДЛЯ САМАПРАВЕРКІ СТУДЭНТАЎ

1. Краязнаўчы фонд, гэта – _____

---

2. Распалажыце ў парадку супадчыннення наступныя тэрміны:

- 2.1. Адзіны (сукупны) краязнаўчы фонд краіны
- 2.2. Фонд краязнаўчых дакументаў
- 2.3. Падфонд краязнаўчых дакументаў
- 2.4. Сукупны краязнаўчы фонд края

3. Адзначце правільны адказ:

Асноўнай характарыстыкай краязнаўчага фонда з’яўляецца:

- 3.1. Велічыня
- 3.2. Паўната
- 3.3. Аб’ём

4. Дапоўніце сказ:

Краязнаўчыя дакументы захоўваюцца ў фондзе незалежна ад года выдання і - _____ спісанню як састарэлыя па зместу.

5. Адзначце правільны адказ:

Спецыфіка фарміравання краязнаўчых фондаў залежыць ад:

- 5.1. Склада кантынгентна карыстальнікаў і іх інфармацыйных патрэбнасцей
- 5.2. Сацыяльна-эканамічнага і культурнага профілю рэгіёна
- 5.3. Камплектатара
- 5.4. іншае _____

6. “Інфармацыйныя патрэбы рэгіёна” і “рэгіянальныя інфармацыйныя патрэбы”: якое паняцце шырэйшае за другое?

7. Назавіце метады вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў _____

---

8. Назавіце фактары, якія вызначаюць профіль інфармацыйных патрэбнасцей рэгіёна _____

9. Дапоўніце сказ:

Дэпазітарыямі крязнаўчых і мясцовых дакументаў з'яўляюцца _____ бібліятэкі.

10. Адзначце правільны адказ:

Найбольш шырокія па складу і глыбокія па паўнаце крязнаўчыя фонды збіраюцца ў:

10.1. публічных масавых бібліятэках ;

10.2. абласных бібліятэках;

10.3. спецыяльных бібліятэках.

11. Назавіце тры групы крязнаўчых дакументаў, якія характарызуюць сукупны крязнаўчы фонд рэгіёна: _____

12. Назавіце магчымыя віды арганізацыі крязнаўчага фонда бібліятэк: _____

13. У якіх параметрах дазваляюць мадэліраваць фонд бібліятэкі асаблівасці крязнаўчых дакументаў?

14. Назавіце віды камплектавання фонда крязнаўчых і мясцовых дакументаў
_____ .

15. Выбярыце спосабы папаўнення фонда крязнаўчых і мясцовых дакументаў і укажыце від камплектавання, якому яны адпаведаюць:

Спосабы папаўнення фонда крязнаўчых і мясцовых дакументаў	Від камплектавання
Абавязковы бясплатны экзэмпляр дакументаў	
Падпіска	
Пакупка	
Кнігаабмен	
Рэпрадуцыраванне, капіраванне	
Дар	
Замена страчаных дакументаў	
Іншае	

16. Пералічыце крыніцы папаўнення фонда крязнаўчых і мясцовых

дакументаў _____

---

17. Дапоўніце сказ:

Краязнаўчая каштоўнасць дакумента – гэта _____

---

18. Якія дакументы складаюць ядро краязнаўчага фонду? _____

---

19. У чым значнасць абавязковага бясплатнага экзэмпляра выданняў, якія выпускаюцца арганізацыямі вобласці? _____

---

20. Якія віды дакументаў уваходзяць у склад абавязковага бясплатнага экзэмпляра выданняў арганізацый вобласці, які атрымліваюць абласныя бібліятэкі Рэспублікі Беларусь? Пазначце правільны адказ:

- 20.1.** Неперыядычныя выданні
- 20.2.** Перыядычныя выданні
- 20.3.** Электронныя выданні
- 20.4.** Камбінаваныя выданні
- 20.5.** Выданні для інвалідаў па зроку і слабавідных
- 20.6.** Картаграфічныя выданні
- 20.7.** Неапублікаваныя дакументы
- 20.8.** Выданні па інтэлектуальнай уласнасці

21. Якая бібліятэка ажыццяўляе дэпазітарнае захоўванне краязнаўчых і мясцовых дакументаў?

- 21.1.** Нацыянальная бібліятэка Беларусі
- 21.2.** Цэнтральная бібліятэка бібліятэчнай сістэмы
- 21.3.** Абласная бібліятэка
- 21.4.** Іншая _____

22. У якім выпадку ў бібліятэках ажыццяўляецца абасоблены сумарны (інтэгрыраваны) улік краязнаўчых і мясцовых дакументаў? _____

---

23. Суаднясіце адпаведныя краязнаўчыя фонды (КФ) (віды і іх падвідны), якія выдзяляюцца

па функцыянальным прызначэнні

Від крязаўчых фондаў (КФ)	Падвіды крязаўчых фондаў (КФ)
Запасныя	Асноўныя, дапаможныя
Дзейнічаючыя	Аператыўныя, дэпазітарныя
Чытацкі	Рэзервовыя, страхавыя
Аператыўныя	Чытацкія, службовыя

24. Якія класіфікацыі часцей выкарыстоўваюцца пры растаноўцы крязаўчых фондаў у публічных бібліятэках?

20.1. ББК. Табліцы для крязаўчых каталогаў бібліятэк

20.2. ББК. Бібліятэчна-бібліяграфічная класіфікацыя: рабочыя табліцы для масавых бібліятэк

20.3. Тыпавая схема класіфікацыі дакументаў для крязаўчых каталогаў (картатэк) бібліятэк Рэспублікі Беларусь

20.4. УДК

20.5. ДРНТІ

УМОВЫ ВИКАРЫСТАННЯ РЕЙТЫНГАВАЙ СІСТЭМЫ

Ранжсыраванне відаў вучэбна-пазнавальнай дзейнасці студэнтаў па дысцыпліне

1. Наведванне лекцый – 2 балы.

(20 лекцый x 2 бала = 40 балаў)

2. Наведванне семінарскіх заняткаў – 2 балы.

(6 семінараў x 2 бала = 12 балаў)

3. Адказ на семінарскіх занятках – 10 балаў.

6 семінараў x 10 балаў = 60 балаў)

4. СРС – форма кантроля: пісьмовая работа – 10 балаў.

(8 работ x 10 балаў = 80 балаў)

Прэміяльныя балы

1. Актыўнасць на семінарскіх занятках – 6 балаў.

2. Аналіз манаграфічных крыніц і артыкулаў з выступленнем перад групай – 10 балаў.

Памянішальныя балы

1. Несвоечасовае (без уважлівай прычыны) выкананне заданняў на курсу – мінус 2 балы.

2. Адпрацоўка раней непадрыхтаванага семінара, практычнай работы на курсу – мінус 5 балаў.

Літаратура

Асноўная

1. Акулич, С.Н. О сущности понятия "краеведческий документ" / С.Н. Акулич // Советское библиотековедение. – 1990. – № 4. – С.53-59.
2. Библиотечно-библиографическая классификация: рабочие таблицы для массовых библиотек / составители Н.Н. Асеева и др.– М.: Либерия, 1999.– 687 с.
3. Библиотечное краеведение: терминологический словарь / сост. В.В. Крейденко, А.В. Мамонтов. – СПб., 1998 – 85 с.
4. Гридчина, Ю. Комплексное решение проблем обеспечения сохранности и доступности краеведческих изданий в ОУНБ / Ю. Гридчина // Инф. бюл. РБА. – 2003. – № 24. – С. 175 – 176.
5. Кошелева, Н.Я. Сохранность краеведческих фондов как части культуры народов России / Н.Я. Кошелева // Государственная политика в области сохранения библиотечных фондов, 10-14 апреля 2000 г.: матер. совещ. / Российская национальная библиотека. – СПб., 2000. – С. 127-135.
6. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэкі: метадрэкамендыцы / Нац.б-ка Беларусі; склад.: Р.М.Чыгірова, М.У.Сокал. – Мінск, 1994. – 102 с.
7. Криворотенко, С.Н. Краеведческий фонд библиотек : учебное пособие / С.Н. Криворотенко. – Москва: Либерия-Бибинформ, 2006. – С. 27–62. – («Библиотекарь и время. XXI век»).
8. Кушнарэнко, Н.Н. Краеведческая деятельность библиотеки : учебное пособие / Н.Н. Кушнарэнко. М.: МГИК, 1993. – С. 27–28.
9. Мамонтов, А.В. Библиотечное краеведение: учеб.пособие / А.В. Мамонтов ; Санкт-Петербургская государственная академия культуры, Библиотечно-информационный факультет. – СПб., 1998. – Вып.2: Краеведческий библиотечный фонд. – 37 с.
10. Маслова, А.Н. Краеведение и библиотека : [избранные статьи] / А. Н. Маслова. – СПб. : Профессия, 2010. — 363, [1] с. : ил., табл. – (Библиотека).
11. Неверова, Т.А. Краеведческая деятельность библиотек. – М.: Либерия, 2005. – 136 с. – (Библиотекарь и время. XXI век. Вып. 28).
12. Прадзеіна, А.В. Тэрміналагічныя праблемы краязнаўчай бібліяграфіі Беларусі / А.В. Прадзеіна // Бібліяграфія ў інфармацыйным грамадстве : матэрыялы бібліяграфічнай секцыі Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Бібліятэка ў сучаснай інфармацыйнай прасторы”, Мінск, 23-24 кастрычніка 1997 г. / Нацыянальная бібліятэка Беларусі ; складальнік А.В. Мураўёва. – Мінск, 1999. – С. 44–53.

13. Прадзеіна, А.В. Класіфікацыя інфармацыйных патрэбнасцей рэгіянальнага характару / А.В. Прадзеіна // Культура Беларусі: навуковы пошук моладзі : матэрыялы навуковай канферэнцыі аспірантаў, Мінск, 14 мая 1997 г.: У 2 ч. / Беларускі ўніверсітэт культуры. – Мінск, 1998.– Ч.1. – С. 133–140.
14. Столяров, Ю.Н. Библиотечный фонд / Ю.Н. Столяров. – М.: Кн. палата, 1991. – С. 34, 96, 105, 145, 180.
15. Стрыжонак, І.М. Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства: тэксты лекцый / І.М.Стрыжонак, В.І.Саітава [Электронны рэсурс] . – Рэжым доступу: http://www.buk.by/libbuk/?page_id=34
16. Тараненко, Л.Г. Информационное обеспечение потребностей региона: специфика краеведческой деятельности библиотек : учеб. пособие / Л.Г. Тараненко. – М. : Литера. – С.5– 62, 78–82.
17. Тышавая схема класіфікацыі дакументаў для краязнаўчых каталогаў (картатэк) бібліятэк Рэспублікі Беларусь // Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк. – Мінск, 1994. – С. 90-101.

Дадатковая

1. Горбачевская, Н.Ф. Работа массовых библиотек с краеведческой литературой / Н.Ф. Горбачевская ; Гос.публ.б-ка. М..Е.С.–Щедрина. – М.: Книга, 1978. – 62 с.
2. Казючыц, Р.К. Асноўныя напрамкі краязнаўчай работы абласных бібліятэк / Р.К. Казючыц // Абласныя бібліятэкі: актуальныя аспекты дзейнасці. – Мн., 2004. – С.28–45.
3. Краеведческая работа современных библиотек: сб.науч.трудов / Российская национальная библиотека ; [составители Н.М.Балацкая, Т.М.Вольберг]. – СПб., 1997. – 247 с.
4. Кушнарэнко, Н.Н. Региональные центры по обеспечению краеведения / Н.Н.Кушнарэнко // Сов.библиотековедение. – 1990. – № 4. – С.46-53.
5. Кушнарэнко, Н.Н. Формирование краеведческих фондов областных библиотек / Н.Н.Кушнарэнко // Советское библиотековедение. –1989. – № 5 – С.43-50.
6. Кушнарэнко, Н.Н. Культурные гнезда на древе российской жизни/ Н.Н. Кушнарэнко // Библиотека. – 1995. – № 1 – С.61–64.
7. "Небумажныя носіцелі інфармацыі ў бібліятэцы": матэрыялы всероссийского обучающего семинара, 19-21 октября 1999 г. / Российская национальная библиотека. – Санкт-Петербург, 2000. – 72 с.
8. Первушина, Н.А. Редкие краеведческие издания : проблемы изучения, сохранности и доступа [Электронный ресурс] / Н.А. Первушина. – Режим доступа: <http://www.libsakh.ru/books/download/Methodichki/sohran.pdf>
9. Положение о краеведческой деятельности краевых и областных универсальных научных библиотек: Проект // Вопросы теории и методики

- краеведческой библиографии и подготовки библиографических пособий в РСФСР. – Л., 1991. – Вып.2. – С. 9-11
10. Проблемы краеведческой деятельности библиотек: материалы Всероссийского научно-практического семинара (Великий Новгород, сентябрь 2002 г.) / Российская национальная библиотека, Новгородская областная универсальная научная библиотека. – С.-Петербург, 2003. – С.13–26, С.148–189.
  11. Положение о краеведческой деятельности краевых и областных универсальных научных библиотек : Проект // Вопросы теории и методики краеведческой библиографии и подготовки библиографических пособий в РСФСР. – Л., 1991. – Вып.2. – С. 9–11.
  12. Руководство по краеведческой деятельности муниципальных публичных библиотек (централизованных библиотечных систем) : принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на X Ежегодной сессии, С.-Петербург, 27 мая 2005 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2005. – № 34. – С. 48–55.
  13. Руководство по краеведческой деятельности центральной библиотеки субъекта РФ (области, края): принято Конференцией Российской библиотечной Ассоциации на VIII Ежегодной сессии, Псков, 16 мая 2003 г. // Информационный бюллетень РБА. – 2003. – № 27. – С. 42–52.
  14. Сомова, Т.Н. Краеведческая деятельность детской библиотеки: учеб.-практ. пособие / Т.Н. Сомова ; Орловский гос. ин-т искусств и культуры. – М. Либерей-Бибинформ, 2006. – 88 с.
  15. Сохранность и безопасность краеведческого фонда [Электронный ресурс] : методические рекомендации / составитель А.В. Боронец. – Южно-Сахалинск, 2011. – 24с. – Режим доступа: <http://www.libsakh.ru/books/download/Methodichki/sohran.pdf>
  16. Ядрова, Г.В. Использование компьютерных технологий в изучении краеведческих фондов научных библиотек [Электронный ресурс] / Г.В. Ядрова. – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/Articles/KultNar/77/pdf/knp77_116-129.pdf

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Загадчык кафедры
тэорыі і гісторыі ІДК
_____ Касап В.А.
_____ 2015 г.

**Пералік тэарэтычных пытанняў да заліку па вучэбнай дысцыпліне
“Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства. Раздзел I. Тэарэтычныя пытанні
інфармацыйных рэсурсаў краязнаўства. Раздзел II. Дакументныя рэсурсы
бібліятэкі па краязнаўстве”**

1. Інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства: тэарэтычны аспект.
2. Тэрміналагічныя асновы фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі.
3. Рэгіянальныя інфармацыйныя патрэбнасці карыстальнікаў.
4. Краязнаўчы фонд бібліятэкі як падсістэма бібліятэкі і частка сістэмы дакументных фондаў краіны.
5. Мадэляванне краязнаўчага фонду бібліятэкі.
6. Камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі: агульная характарыстыка напрамку дзейнасці бібліятэк.
7. Каардынацыя і кааперацыя дзейнасці бібліятэк розных тыпаў па фарміраванні краязнаўчага фонду.
8. Спецыфіка арганізацыйнай структуры краязнаўчага фонду (размяшчэнне ў фондзе асноўнага хранення, выдзяленне ў самастойны фонд, падфонд і іншыя).
9. Крыніцы, спосабы, формы забеспячэння бібліятэк краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі.
10. Адбор дакументаў для краязнаўчага бібліятэчнага фонду.
11. Краязнаўчая каштоўнасць дакумента як крытэрыў адбору.
12. Бягучае камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі.
13. Рэтраспектыўнае камплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі.
14. Дакамплектаванне краязнаўчага фонду бібліятэкі.
15. Асаблівасці фарміравання краязнаўчага фонду універсальных навуковых бібліятэк.

16. Асаблівасці фарміравання крязаўчага фонду універсальных масавых бібліятэк.
17. Асаблівасці фарміравання крязаўчага фонду дзіцячых і школьных бібліятэк.
18. Асаблівасці фарміравання крязаўчага фонду спецыяльных бібліятэк.
19. Улік і апрацоўка крязаўчага фонду бібліятэкі.
20. Растаноўка крязаўчага фонду бібліятэкі.
21. Размяшчэнне крязаўчага фонду бібліятэкі.
22. Захаванне крязаўчага фонду бібліятэкі.
23. Кіраванне крязаўчым фондам бібліятэкі.
24. Асаблівасці фарміравання фонду мясцовых дакументаў.

Выкладчык

_____І.М.Стрыжонак

Разгледжаны на пасяджэнні
кафедры
тэорыі і гісторыі ІДК
пракакол № 2 ад 23.09.2015г.